

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: Informační studia a knihovnictví

Studijní obor: Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Zdena Tůmová

Městská knihovna ve Svitavách

The Municipal Library in Svitavy

Praha 2011

Vedoucí práce: PhDr. Milena Černá

Obsah

Předmluva	9
1 Historie a současnost města Svitavy.....	11
1.1 Poloha města.....	11
1.2 Historický vývoj.....	11
2 Vývoj knihovnictví ve Svitavách.....	14
2.1 Valentin Oswald Ottendorfer	14
2.2 Ottendorferova knihovna.....	14
2.3 Knihovna v letech 1969 – 2008.....	16
3 Projekt „Multifunkční vzdělávací, komunitní a kulturní centrum Fabrika“ ..	17
3.1 Realizace projektu	17
3.2 Architektura Multifunkčního centra	18
3.3 Městská knihovna ve Fabrice.....	19
4 Současný stav knihovny	20
4.1 Poslání knihovny	20
4.2 Zázemí.....	20
4.2.1 Hudební oddělení.....	20
4.2.2 Oddělení pro dospělé	20
4.2.3 Oddělení pro děti.....	21
4.3 Personál knihovny.....	21
4.4 Knihovní fond.....	22
4.5 Čtenáři a návštěvníci knihovny	23
4.6 Financování knihovny.....	24
4.6.1 Granty a dotace.....	24
5 Činnost Městské knihovny ve Svitavách.....	26
5.1 Otevírací doba	26
5.2 Základní knihovnicko-informační služby.....	26
5.2.1 Výpůjční služby	26
5.2.2 Meziknihovní výpůjční služba.....	27

5.2.3 Informační služby	28
5.2.4 Internet a počítačová gramotnost	28
5.2.5 Akce pro knihovníky	28
5.3 Regionální funkce knihovny.....	29
5.4 Webové stránky knihovny	30
5.5 Prezentace knihovny	31
6 Komunitní služby knihovny	32
6.1 Definice komunitní knihovny.....	32
6.2 Městská knihovna ve Svitavách jako součást Multifunkčního centra.....	32
6.3 Celostátní akce pro děti i dospělé	33
6.4 Výběr služeb a akcí zaměřených na dospělé	34
6.5 Výběr akcí zaměřených na děti.....	36
6.6 Program pro mateřské a základní školy	40
7 Perspektivy Městské knihovny ve Svitavách	41
8 Průzkum spokojenosti čtenářů	42
8.1 Prezentace a stručné shrnutí výsledků dotazníku pro dospělé oddělení	42
8.2 Prezentace a stručné shrnutí výsledků dotazníku pro dětské oddělení	51
9 Závěr	56
Seznam použité literatury	Chyba! Záložka není definována.

Předmluva

K výběru tohoto tématu mě motivoval můj vztah k městu Svitavy, protože jsem se zde narodila a následně vyrůstala. Zdejší Městskou knihovnu navštěvuji již od dětských let, poskytovala mi dostatečné informace i při mém studiu na gymnáziu. Navíc mi svitavská knihovna umožnila absolvovat zde svoji povinnou třítydenní praxi, během které jsem se seznámila s jejím chodem a všemi pracovními náplněmi.

Cílem předkládané bakalářské práce je zhodnotit především současný stav knihovny spolu s nastíněním jejího historického vývoje. Dále chce zmapovat knihovnou nabízené služby a akce pořádané pro veřejnost.

V první části bakalářské práce je popsán vývoj města Svitavy s nejdůležitějšími historickými momenty. Dále jsou zde nastíněny počátky knihovnictví ve Svitavách, které s sebou nesou vybudování Ottendorferovy knihovny, a následný vývoj městské knihovny až do současnosti.

V další části jsem se zabývala tématem Multifunkčního vzdělávacího, komunitního a kulturního centra Fabrika. Jedná se o výrazný předěl ve fungování knihovny a jejích služeb.

Následující část je zaměřena na popis současného stavu knihovny, ať již se jedná o zázemí, zaměstnance nebo knihovní fond. Důležitou součástí jsou i informace o čtenářích a uživateli knihovny.

Jádrem mé bakalářské práce jsou kapitoly věnované činností a službám Městské knihovny ve Svitavách a dále její komunitní roli. Zvolila jsem si rozmezí let 2007 – 2010, ve kterém jsem popsala a zhodnotila poskytované služby a akce. Ty jsem navíc rozčlenila podle cílové skupiny - zaměřené na dospělé a dětské čtenáře.

V závěru práce je nastíněn možný směr vývoje knihovny spolu s jejími perspektivami a inovacemi. Umístila jsem zde i vyhodnocení dotazníku zaměřeného na zjištění spokojenosti uživatelé knihovny s jejími službami. Pro co nejlepší výsledky je jeden typ dotazníku určen dospělým čtenářům a druhý typ je vytvořen speciálně pro čtenáře z dětského oddělení.

Materiály pro svou bakalářskou práci jsem získávala především z interních materiálů svitavské knihovny, dále z tisku a knih týkajících se zdejšího regionu. Některé rozšiřující informace jsem vyhledávala v prostředí internetu.

Bibliografické citace a citace v textu splňují mezinárodní normy ISO-690 a

ISO 690-2.

Závěrem bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, PhDr. Mileně Černé za metodické vedení, pomoc a inspiraci při psaní práce. Další poděkování patří všem knihovnicím Městské knihovny ve Svitavách za pomoc a podporu, především ředitelce knihovny Mgr. Miladě Vackové za zpřístupnění podkladových materiálů a mnoho odpovědí na mé všetečné otázky.

1 Historie a současnost města Svitavy

1.1 Poloha města

Město Svitavy leží na pomezí Čech a Moravy, v Pardubickém kraji, zhruba 60 km severně od Brna a 70 km jižně od Hradce Králové. Svitavy s rozlohou 3 133 ha jsou *„centrem regionu, který vznikl v roce 1960 administrativním sloučením několika tehdejších okresů. Byla tak do jednoho správního celku spojena území kolem moravských (a sudetských) měst Svitavy a Moravská Třebová s územími kolem tradičně českých měst Litomyšl a Polička“* (Historie města, 2010).

Svitavy mají téměř 18 000 obyvatel a tvoří správní a kulturní centrum pro oblast čítající 26 obcí s dalšími 13 000 obyvateli (Historie města, 2010).

1.2 Historický vývoj

Z historických pramenů vyplývá, že původní osada Stará Svitavy byla založena zhruba v polovině 12. století premonstrátskými mnichy z Litomyšle. Ležela v blízkosti kupeckých stezek a jméno dostala podle řeky Svitavy, která zde pramení.

Nejstarším dokumentem, v němž se píše přímo o Svitavách, je listina ze dne 6. listopadu 1256, která *„řeší územní spor mezi olomouckým biskupem Brunem ze Schauenburgu a litomyšlským premonstrátským klášterem“*, přičemž je zde rozlišována *„osada Stará Svitava a biskupské městečko Svitava“* (Fikejz, Velešík, 2006, s. 18). Území Svitavska nakonec připadlo biskupovi a vlastní městečko se díky postupnému příchodu německých kolonizátorů sloučilo s původní osadou. V následujících letech začalo město díky biskupským i královským privilegiím postupně nabývat na významnosti.

V době husitských válek v 15. století bylo město několikrát v obležení, ale nikdy nebylo dobyto. *„Krise způsobená husitskými válkami pominula až v roce 1484, kdy se Svitavy opět staly majetkem olomouckých biskupů, ale spadaly pod mírovské panství. Město tedy vstoupilo do období renesance posíleno, což se projevilo zejména na architektuře náměstí. O vzestupu města svědčí i vnik několika cechů.“* (Historie

města, 2010)

„Městská rada si v roce 1538 zakoupila dům na náměstí, ve kterém zřídila radnici. Po několikaletém sporu s městským rychtářem o vůdčí postavení v rozhodování nakonec zvítězila myšlenka samostatného správcovství a rychtářská práva byla radou odkoupena roku 1599.“ (Historie města, 2010) Svitavy se tedy měly stát hospodářsky a právně samostatným městem, ale *„olomoucká vrchnost si vymínila právo dohledu nad důležitými otázkami rozhodování“*. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 43)

Velkou ranou pro vzkvétající město byla třicetiletá válka v letech 1618-1648. Svitavy v průběhu tohoto konfliktu musely penězi a naturáliemi vydržovat císařské, ale i nepřátelské vojsko. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 58) Město muselo rovněž čelit několika epidemiím moru a tyfu.

Trvalo dlouhá desetiletí než se město z těchto pohrom vzpamatovalo, což se díky panovnickým reformám nakonec podařilo. Ovšem již v roce 1781 vypukl ve Svitavách rozsáhlý požár, který zdevastoval téměř celé město. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 84)

Začátkem 19. století dochází ve Svitavách k rozmachu textilního průmyslu, který je se Svitavami spojován prakticky dodnes.

„Revoluce roku 1848 přinesla městu osvobození od olomoucké vrchnosti a vytvoření okresního hejtmanství v Moravské Třebové.“ (Historie města, 2010) Dalšímu rozkvětu města nezabránila ani prusko-rakouská válka v roce 1866. Právě ve Svitavách pruský král Vilém spolu s generálem Bismarckem zahájili dojednávání o příměří s rakouskou stranou. (Historie města, 2010)

Koncem 19. století město získalo velkorysé finanční dary od svitavského rodáka Valentina Oswalda Ottendorfera, které byly určeny na výstavbu tolik potřebných institucí – starobince, sirotčince, nemocnice, škol a knihovny.

První světová válka nepříznivě ovlivnila místní politické a sociální klima, jelikož tato oblast byla osídlena především Němci. Po zániku rakousko-uherské monarchie byl vytvořen nový koncept Deutsch-Österreich spolu s jeho autonomními provinciemi, k nimž se připojila i oblast Svitavska. Tuto situaci vyřešila československá armáda, která po vyhlášení Československé republiky postupně obsazovala německé obce. Ovšem nesouhlas se začleněním Sudet do ČSR přetrvával až do roku 1938, kdy byl svitavský region přičleněn k Německé říši. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 170)

Po 2. světové válce došlo v celé republice k odsunu německého obyvatelstva. Značný úbytek obyvatel na Svitavsku vyžadoval znovuosídlování města, tentokrát

českými přistěhovalci, kteří se podíleli na průmyslové obnově města.

Po nástupu komunistické strany k moci v roce 1948 se pak vývoj Svitav po dlouhá desetiletí v ničem nelišil od ostatních měst v socialistickém Československu, i zde došlo ke znárodnování podniků a k politickým procesům.

Když v roce 1989 nastoupila k moci demokracie, musely se Svitavy potýkat s rozsáhlou rekonstrukcí celého města, která trvá prakticky dodnes. Za toto úsilí město obdrželo v roce 1994 cenu Ministerstva kultury a Ministerstva hospodářství za nejzdařileji provedenou regeneraci městské památkové zóny. V současnosti jsou Svitavy poměrně dynamicky se rozvíjejícím městem nejen s průmyslovými podniky, ale i s bohatou historií a kulturními památkami.

2 Vývoj knihovnictví ve Svitavách

2.1 Valentin Oswald Ottendorfer

O vznik první svitavské knihovny se zasloužil významný rodák a mecenáš města Valentin Oswald Ottendorfer (1826 – 1900). Po studiích ve Vídni a pobytu v Německu byl nucen kvůli svým politickým názorům odplout do Ameriky. V New Yorku pracoval kvůli neznalosti jazyka zpočátku jako dělník a po nějaké době se stal sazečem v expedici vydavatelství novin New Yorker Staats-Zeitung, které vlastnil německý přistěhovalec Uhl. Díky svému vzdělání a orientaci v politice nastoupil do redakce, později převzal vedení celých novin a roku 1859 se oženil s ovdovělou majitelkou listů. Jeho hlavní snahou zůstávala péče o kulturní povznesení početné německé menšiny v New Yorku, zajímal se rovněž o školství. V New Yorku založil velkou veřejnou dvojjazyčnou německo-anglickou knihovnu. Finančně přispěl na založení a chod přírodopisného muzea, uměleckého muzea a zoologické zahrady. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 97-98)

Ovšem Ottendorfer nezapomněl ani na své rodné město. „*Roku 1885 darem 50 000 zlatých umožnil vybudovat nemocnici, sirotčinec a chudobinec. Roku 1892 byla ve Svitavách postavena nákladem 300 000 zlatých veřejná knihovna a čítárna, jejíž stavbu a chod Ottendorfer financoval. Dále měl podíl na stavbě Vyšší zemské reálné školy ve Svitavách a městu tak daroval úhrnem přes milion zlatých*“ (Fikejz, Velešík, 2006, s. 98).

2.2 Ottendorferova knihovna

Roku 1891 byl položen základní kámen budovy knihovny, která stojí na místě Ottendorferova rodného domu. Stavba byla dokončena již v roce 1892. Svoji činnost knihovna zahájila 1. listopadu 1892 a do konce roku bylo zaregistrováno 964 čtenářů. V roce 1893 knihovna uskutečnila 55 537 výpůjček, přičemž knižní fond čítal 7 400 svazků. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 141) Jednalo se převážně o německé monografie, noviny a časopisy. (Štěrba, 2000, s. 70)

Ottendorfer knihovnu vybavil nadací 500 000 zlatých. Ta byla spravována desetičlenným kuratoriem v čele se starostou města. Nákup knih obstarával tříčlenný výbor a tato forma správy se udržela až do roku 1920. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 141)

Úkolem knihovny bylo zajišťovat potřeby čtenářů i v okolních obcích. „*Od roku 1896 zde bylo zřízeno 17 tzv. putovních knihoven pro okolní města a německé enklávy litomyšlského a letovického okresu.*“ (Fikejz, Velešík, 2006, s. 141)

Roku 1902 se knižní fond rozšířil na 16 500 svazků a počet čtenářů stoupl na 1 217.

V roce 1916 byl fond knihovny prohlášen za válečnou půjčku a instituce se musela potýkat s finančními problémy. Po 1. světové válce byl knihovně vrácen pouze malý nominální kapitál, což vedlo ke zrušení putovních knihoven v roce 1920. Od roku 1924 se platilo minimální výpůjčné a byla omezena otevírací doba. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 141)

V roce 1919 schválil československý parlament zákon o veřejných knihovnách, který ukládal obcím povinnost zřizovat tyto knihovny. V obci musela být zřízena knihovní rada, jejíž členové byli voleni podle politické příslušnosti a která nahradila dřívější kuratorium. Na knihovnu dohlíželo ministerstvo školství a kultury. Roku 1920 tak knihovnu převzalo do své správy město. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 183)

V letech 1921 a 1924 na provoz knihovny přispěla Anna Woerishofferová, Ottendorferova nevlastní dcera, celkovou částkou 314 000 korun.

Činnost Ottendorferovy knihovny byla rozmanitá a bohatá. Například v roce 1920 bylo možné „*vypůjčit si knihy nejprve třikrát, později čtyřikrát za týden*“ (Fikejz, Velešík, 2006, s. 183). V období první republiky bylo v knihovně na 22 000 svazků všeho druhu – periodika, odborné publikace i beletrie. V tamním sále se do roku 1939 uskutečnilo 670 přednášek a 172 koncertů, konala se zde i první veřejná kinoprodukce.

V roce 1936 byl původní název instituce „*Ottendorferova veřejná knihovna a čítárna*“ změněn na „*Ottendorferovu městskou knihovnu*“ a tento název jí zůstal do roku 1945.

V roce 1935 proběhla revize knižního fondu, která se roku 1939 opakovala. Vyřazování knih probíhalo pod dozorem členů NSDAP, kteří odvezli asi 6 000 cenných svazků do depozit v Liberci a Opavě. Během války bylo vyřazeno dalších 1 800 knih, které neodpovídaly představám nacionálního socialismu. Po okupaci roku 1938 byla knihovna podřízena říšské správě. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 183)

Po druhé světové válce byla velká část knih „*poškozena, rozkradena a zničena a*

jako pozůstatek německé kultury byla označena za nepoužitelnou a nehodnotnou“. (Městské muzeum a galerie ve Svitavách, 2010) Zachráněno bylo pouze 6 755 svazků.

Po válce byla knihovna doplňována převážně českými díly, tuto činnost výrazně dotovalo město. V roce 1949 obsahoval fond knihovny 4 692 titulů a počet čtenářů byl 1 600. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 340)

V padesátých letech se knihovna přejmenovala na Okresní lidovou knihovnu.

Činnost knihovny skončila v budově bývalé Ottendorferovy knihovny v roce 1969 z důvodu přestěhování do zrekonstruované Budigovy vily, která se roku 1947 stala městským muzeem.

2.3 Knihovna v letech 1969 – 2008

Knihovna byla v budově muzea umístěna do přízemí, kde disponovala pouze 3 místnostmi, a až v roce 1990 získala nové prostory pro dětské oddělení v mezipatře s rovněž 3 místnostmi.

V sedmdesátých letech se svitavská knihovna stala součástí tzv. střediskového systému, kdy se starala o obecní knihovny na území svého okresu.

V lednu 1982 došlo k „*centralizaci všech knihoven okresu pod Okresní knihovnu Svitavy*“. (Fikejz, Velešík, 2006, s. 340)

Roku 1991 knihovna zakoupila dva počítače, na nichž pak v průběhu následujících čtyř let retrospektivně zpracovala veškeré dokumenty, a postupem času došlo k plnému zautomatizování veškerých knihovnických činností. Od roku 1997 mohli uživatelé díky připojení knihovny k internetu využívat vyhledávání titulů z on-line katalogu. (Městská knihovna ve Svitavách)

K 1. lednu 2003 změnila knihovna zřizovatele z důvodu zrušení Okresních úřadů a stala se příspěvkovou organizací města s názvem Městská knihovna ve Svitavách.

V květnu roku 2008 knihovna konečně získala odpovídající prostory a přestěhovala se do nově vybudovaného Multifunkčního vzdělávacího, komunitního a kulturního centra Fabrika.

3 Projekt „Multifunkční vzdělávací, komunitní a kulturní centrum Fabrika“

Idea projektu vznikla v rámci zpracování Strategického plánu rozvoje pro mikroregion Svitavsko v roce 2004. Po provedení detailní analýzy regionu byly zjištěny především tyto skutečnosti: v celém regionu je již dlouhodobě zvýšená míra nezaměstnanosti a okres se řadí k hospodářsky slabým lokalitám. Rovněž je zde podprůměrný počet středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných lidí. Lidé mají ve zdejšímu regionu nízké příjmy a navíc dochází k postupnému úbytku obyvatel.

Projekt se snažil být systémovým řešením těchto problémů. Byl navržen tak, aby po jeho dokončení došlo k hospodářskému oživení města novými aktivitami, k oživení historického jádra města, vytvoření dlouhodobě udržitelných pracovních míst a zlepšení životních podmínek obyvatel. Zvláštní pozornost byla věnována rovněž účasti minorit na celoživotním vzdělávání, integraci sociálně slabších a znevýhodněných skupin do společnosti a jejich uplatnění na trhu práce.

Městu navíc chybělo kvalitní kulturní středisko, kde by byla možnost na jednom místě provozovat také vzdělávací činnosti. Významným činitelem byla i Městská knihovna ve Svitavách, která od roku 2004 uvažovala o stěhování do budovy postavené pro svoje potřeby. Nakonec se připojila k projektu „Fabrika“.

3.1 Realizace projektu

Takto rozsáhlý projekt by ovšem Svitavy nedokázaly po finanční stránce samy zrealizovat. Naštěstí se městu podařilo uspět v rámci NUTS II – severovýchod, v kapitole 2.3 Společného regionálního operačního programu (SROP), vypsání Evropskou unií. Konečné náklady na realizaci projektu činily 185 milionů korun (bez DPH); 97,5 milionů pocházelo ze strukturálních fondů. Na spolufinancování se také podílelo Ministerstvo pro místní rozvoj a samozřejmě i město Svitavy.

Stavba byla realizována v rámci 3 projektů:

1. Multifunkční vzdělávací, komunitní a kulturní centrum Fabrika
2. Centrum pro rozvoj lidských zdrojů a sociální integraci v mikroregionu Svitavsko

3. Rozvoj informačních a komunikačních technologií – vybudování IKT centra

Jelikož cílem tohoto projektu bylo učinit jej co nejdostupnějším pro všechny obyvatele, bylo nutné jej umístit do centra města. Po dlouhých jednáních město v roce 2004 využilo možnost odkoupit již nevyužívaný průmyslový objekt a zcela jej přebudovat. Svým uživatelům se kompletně dokončená budova Multifunkčního vzdělávacího, komunitního a kulturního centra Fabrika (dále jen Fabrika) slavnostně otevřela 29. května 2008.

Chloubou celého centra je moderní kongresový a divadelní sál s kapacitou více než 400 míst a samozřejmě knihovna, která zabírá takřka celé 2. podlaží.

Svým uživatelům Fabrika nabízí zelení osázené parkoviště se 150 parkovacími místy, které slouží i pro odlehčení provozu na historickém náměstí. (Vařeka, 2008, s. 1 – 8)

3.2 Architektura Multifunkčního centra

Původně se jednalo o starou textilní továrnu (barvírnu), postavenou v roce 1926, která v roce 1996 svoji činnost ukončila. Od té doby budova značně zchátrala a hrozila jí demolice, ačkoliv se jednalo o unikátní industriální architekturu té doby. Odtud také pochází název celého centra - „Fabrika“ - aby město nezapomínalo na svoji minulost. I celá náročná přestavba respektuje původní ráz budovy, který je citlivě spojený s nejnovějšími trendy a technologiemi.

Budova má dva vchody, z nichž jeden vede přímo do druhého podlaží (zde se nachází knihovna) a od historického náměstí je oddělen pouze krátkou uličkou. U obou vchodů je samozřejmostí bezbariérový přístup.

Dominantou Fabriky je bývalá vodní věž, která je rovněž zrekonstruovaná a nese na sobě výrazný neonový nápis „Fabrika“. Ten se nachází i na čelní straně budovy.

Hlavním rysem mohutné čtyřpatrové stavby je vzdušnost a barevnost – bílou barvu doplňuje cihlová a modrá. Navíc všechny instituce, které zde sídlí, jsou vybaveny a zařízeny v podobném sladěném tónu a navozují dojem celistvosti celé budovy.

Výrazným prvkem je bývalý tovární dvůr, nyní atrium s prosklenou střechou, které prostupuje všemi podlažími. Ochozy na jednotlivých patrech slouží k pořádání výstav. (Vařeka, 2008, s. 1-8) Cílem bylo vytvořit místo pro vzdělávání a kulturu, pro získávání informací, ale i k odpočinku a setkávání.

Fabrika se snaží sloužit co nejvíce účelům a tento rys provází nejen její služby, ale i vybavení. Šikovně jsou řešeny například židle v učebnách, které se v případě potřeby jednoduše změní v psací stolek. Navíc je prakticky vše možné přesouvat dle pozdějšího uvážení.

Nová stavba přilákala i exkurze architektů a inženýrů a zaznamenala i mnoho ohlasů na webových stránkách a v tisku.

3.3 Městská knihovna ve Fabrice

Knihovna se svým uživatelům otevřela 30. května 2008.

Pro novou knihovnu je typická otevřenost celého prostoru; jednotlivá oddělení od sebe architekt oddělil pouze regálovými sestavami a barevným odlišením. (Vacková, 2007, s. 1) Dětské oddělení je tedy propojeno s půjčovnou, která plynule přechází v hudební oddělení a oddělení pro dospělé, které zahrnuje i literaturu pro dospívající mládež. Zcela vzadu je situována studovna s počítači, na kterých je možný přístup na internet, a příručním fondem. Svou polohou tak čtenářům nabízí klid a ticho. Ve studovně je umístěn i speciální počítač pro slabozraké a nevidomé uživatele.

Knihovna sice získala podstatně větší prostor, než měla k dispozici v budově Městského muzea a galerie, ale přesto velikostně ne zcela podle svých představ. S tím se bohužel nedalo nic dělat, protože stavba měla danou kostru a omezené pole působnosti.

Veřejně přístupné prostory knihovny ve druhém podlaží zabírají poměrně velkorysou plochu 764 m², přičemž zaměstnanci mají k dispozici administrativní a technické zázemí ve čtvrtém podlaží, které zaujímá plochu zhruba dalších 200 m².

Změna, jaká se s knihovnou udála, byla téměř neuvěřitelná. Stísněné místnosti a staré vybavení nahradilo vše nové a moderní. Bez nadsázky mohu nyní říct, že svitavská knihovna má úroveň. Velice pozitivně novou knihovnu hodnotí nejen místní obyvatelé, ale řada odborníků z oboru, kteří sem přijeli na exkurzi.

Jak říká svitavský úředník odpovědný za vnější vztahy, Kamil Vařeka: „*Ve světě se staví knihovny jako otevřená multifunkční centra. Umístění svitavské knihovny do multifunkčního vzdělávacího a kulturního centra Fabrika je z toho hlediska nadčasové a nemá v regionu obdoby.*“

4 Současný stav knihovny

Městská knihovna ve Svitavách byla zřízena jako příspěvková organizace města Svitavy k 1. lednu 2003. Základním dokumentem, upravujícím statut knihovny, je zřizovací listina knihovny, ze které vychází organizační řád. Práva a povinnosti čtenářů vymezuje Výpůjční řád knihovny. (Městská knihovna ve Svitavách, 2003)

4.1 Poslání knihovny

Městská knihovna ve Svitavách je veřejnou knihovnou s univerzálním fondem (tzv. základní knihovna). Knihovna buduje knihovní fond a jejím prvořadým cílem je zajistit všem občanům bez omezení rovný přístup ke kulturním hodnotám a informacím. Poskytuje výpůjční, bibliografické a informační služby, pořádá vzdělávací a kulturní akce. Knihovna zpracovává, uchovává a poskytuje informace a zajišťuje přístup k dalším informačním systémům.

4.2 Zázemí

4.2.1 Hudební oddělení

Rozsáhlý výběr titulů v hudebním oddělení je podpořen poslechovými místy s židličkami, kde si uživatel může přehrávat ukázky.

4.2.2 Oddělení pro dospělé

Oddělení pro dospělé je charakteristické svou dlouhou místností s uličkou, kolem níž jsou po obou stranách umístěny regály s knihami. Na oddělení beletrie a poezie v přední části navazuje v již klidnější zóně naučná literatura. Mezi regály jsou umístěny stoly s počítači pro vyhledávání v knihovním katalogu; další počítače (s přístupem na internet) mohou čtenáři využívat v přední, rušnější, části oddělení.

U stěny s velkými okny se nachází několik relaxačních a studijních koutků se skleněnými stolky a pohodlnými křesílky, které jsou částečně kryté zelení.

Čtenářům jsou k dispozici pánské a dámské bezbariérové toalety, šatna, úložné skříňky a automat s vodou.

4.2.3 Oddělení pro děti

Knižní fond je barevně rozdělen dle věkového určení dětí. Oblíbenými se především u menších dětí stala tzv. hrabadla, kde se nacházejí například atypické formáty leporel a obrázkových knížek. V nich si děti mohou snadno vybrat bez pomoci dospělých. Nachází se zde stoly s počítači, kde děti mohou vyhledávat informace, hrát hry nebo pracovat s interaktivními médii. Pro menší děti je tu „kreslicí koutek“; ty větší si mohou vypůjčit nejrůznější stolní hry.

K různým výukovým programům, hrám nebo jiným aktivitám slouží vyvýšené „pódium“.

4.3 Personál knihovny

V čele knihovny stojí ředitelka, která je nadřízena všem úsekům knihovny a odpovídá za její celou činnost. Předkládá městskému úřadu návrhy rozpočtů a podle schváleného rozpočtu zabezpečuje hospodaření knihovny. Dále vytváří pracovní náplně jednotlivým zaměstnancům a kontroluje jejich činnost.

Městská knihovna ve Svitavách v současnosti disponuje 13 pracovními úvazky (včetně pozice ředitelky). Knihovna má vlastní ekonomku a správce počítačové sítě, který funguje pro celý objekt Fabriky. Nejvíce pracovníků má oddělení pro dospělé, a to 5, provoz dětského oddělení zajišťují 2 knihovnice. Další 3 úvazky zabezpečují metodiku, meziknihovní výpůjční službu a katalogizaci.

Kvůli všeobecným úsporám město v roce 2011 požaduje na knihovně odebrání jednoho pracovního úvazku.

Vysokoškolské knihovnické vzdělání mají 3 pracovnice knihovny, jedna má vysokoškolské vzdělání z jiného oboru. Celkem 7 pracovníků má vystudovanou střední knihovnickou školu. Je tedy zřejmé, že se jedná o knihovnu profesionální.

Všichni zaměstnanci knihovny se musí povinně účastnit vybraných školení. V Krajské knihovně v Pardubicích absolvovali cyklus přednášek k věcnému zpracování fondů, semináře k harmonizaci autorit, benchmarkingu v knihovnách a praktické ukázky

oprav knih.

Dále se zúčastnili semináře v Národní knihovně na téma zasílání záznamů do souborného katalogu a semináře pořádaného Městskou knihovnou v Praze – Knihovna a její město. V rámci společného programu VISK 8 pořádá Národní knihovna školení pro zúčastněné knihovny – zaměstnanci navštívili semináře k využívání databází ČTK, ASPI a Anopressu. Ve svitavské knihovně se konalo školení k databázi Codexis.

V současnosti je svitavská knihovna přihlášena do projektu Adaptabilita – Kultura, který podala Unie zaměstnavatelských svazů ČR na vzdělávání pracovníků v kultuře. (Vacková, 2010)

4.4 Knihovní fond

Stav fondu vykazoval k 31. 12. 2009 celkem 128 735 titulů (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b, s. 2). Základním kritériem při akvizici dokumentů je struktura uživatelů knihovny, zaměření místních středních škol a rovněž regionální hledisko. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b)

Fond knihovny je rozdělen na beletrii, naučnou literaturu, regionální literaturu, zvukové a elektronické dokumenty. Pro své čtenáře také odebírá celkem 105 titulů periodik. Fond regionální literatury obsahuje díla, která mají vztah ke svitavskému regionu, a dále zajímavé práce místních studentů. Tento fond je přístupný pouze prezenčně. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b)

Od roku 2008 funguje v prostorách knihovny hudební oddělení. Knihovna proto začala doplňovat svůj fond hudebními nosiči a odbornými periodiky; pro slabozraké a nevidomé uživatele je k dispozici velký počet zvukových knih.

V minulosti musela být značná část knih (ve volném výběru se nacházelo pouze 58% knih) uložena z nedostatku místa v knihovně ve skladech. Knihovna disponovala malým skladem přímo v budově a dále velkým skladem v jiné části města. Čtenář tedy musel na objednané knihy několik dní čekat, protože do skladu se jezdilo většinou dvakrát týdně. V současnosti má knihovna převážnou většinu svých knih ve volném výběru (cca 98%) a pouze malou část umístěnou ve skladu, který se nachází přímo v budově Fabriky (jedná se o staré a nepříliš žádané tituly, které budou postupně vyřazovány). Knihovníkům tedy odpadá nutnost do skladu dojíždět a čtenářům mohou vyžádaný titul donést okamžitě.

V roce 2009 knihovna pro svoje čtenáře zakoupila a následně zpracovala „2 603 knih, 228 hudebních CD a 118 zvukových knih pro slabozraké a nevidomé“. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b)

Dle mého názoru je knihovní fond poměrně obsáhlý a kvalitně doplňovaný. Během posledních let se například rozrostla sekce cizojazyčných či dvojjazyčných knih, o které jeví zájem především studenti.

Oddělení naučné literatury samozřejmě nikdy nemůže být na takové výši jako ve větší či dokonce odborné knihovně, ale myslím si, že dostačující a leckdy i překvapí – například kvalitou knih z oboru medicíny.

Velice kladně hodnotím hudební oddělení. Některé knihovny totiž svým uživatelům nenabízejí populární hudbu, ale spíše klasiku nebo alternativní žánry. Svitavská knihovna se snaží o průřez všemi hudebními směry, což jí získalo sympatie mnoha uživatelů, kteří předtím knihovnu vůbec nenavštěvovali.

4.5 Čtenáři a návštěvníci knihovny

Čtenářem svitavské knihovny se může stát každý občan České republiky nebo cizí státní příslušník, který má trvalé bydliště nebo povolení k pobytu, po zaplacení ročního registračního poplatku ve výši 150 Kč pro dospělé a 100 Kč pro děti. (Ceník služeb, 2010)

Knihovnu v současnosti pravidelně navštěvuje 3 041 čtenářů, tedy zhruba 18% svitavských obyvatel. Toto číslo se nezdá vysoké, ale vzhledem k tomu, že v okruhu 25 km (tedy spádové pracovní oblasti) se nacházejí 4 obdobně velká města se zavedenými knihovnami, je zcela adekvátní. Velice povzbudivým faktem ovšem je, že více než 27% z celkového počtu čtenářů jsou děti do 15 let.

Mezi čtenáři knihovny jsou hojněji zastoupeny ženy s 69 % oproti mužům s 31 %. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b)

Ačkoliv oproti roku 2008 (3 405 registrovaných čtenářů) ubylo zhruba 400 čtenářů, návštěvnost se téměř zdvojnásobila (v roce 2008 48 728, v roce 2009 90 619 návštěvníků), což je kromě rozšíření otevírací doby zapříčiněno rovněž úsporami v domácnostech, kdy na jednu registrovanou čtenářskou kartu chodí do knihovny více uživatelů.

4.6 Financování knihovny

Městská knihovna ve Svitavách získává prostředky na chod instituce od svého zřizovatele, tj. od města Svitavy. V roce 2010 tento příspěvek činil 4,3 milionu korun, přičemž se zde projevila 20% úspora oproti roku 2009, se kterou musí knihovna počítat i v následujícím roce.

Další peníze knihovna získává z registračních a sankčních poplatků a především z poskytovaných služeb. Financování nadstandardních aktivit a služeb je zajištěno díky grantům a dotacím.

4.6.1 Granty a dotace

Za jednoznačně nejvýznamnější grant týkající se knihovny musíme považovat grant z EU na vybudování Multifunkčního centra Fabrika, ten ovšem podávalo město.

Sama svitavská knihovna se snaží financovat svoji činnost z různých zdrojů (dotačních programů), aby nebyla zcela závislá jen na prostředcích poskytovaných zřizovatelem.

Svitavská knihovna je již zběhlá v žádání o dotace a získávání grantů, neboť v průběhu let díky nim *„rozšířila své služby o půjčování zvukových dokumentů pro nevidomé a slabozraké, zpřístupnila těmto handicapovaným čtenářům internet, zkvalitnila svou počítačovou síť a zvýšila rychlost připojení“*. (Stručná historie, 2010)

Knihovna se dlouhodobě angažuje v získávání dotací především od Ministerstva kultury. V roce 2007 knihovna získala grant ve výši 350 000 Kč v programu Veřejné informační služby knihoven VISK3. Projekt se týkal přechodu na knihovní systém Clavius SQL a dále na napojení knihoven na Regionální knihovní systém (REKS).

Knihovna se snaží podávat maximální počet projektů (tj. 3) do programu Knihovna 21. století, tematický okruh 3 - Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost a tematický okruh 2 - Podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb. U těchto programů je povinná 50% spoluúčast knihovny.

V posledních letech se knihovna zaměřila na projekty „Vzdělávání seniorů v roce 2008“ (obdržená dotace ve výši 5 000 Kč), a „Poznáváme svitavský region“ (určeno pro děti; získaná dotace 10 000 Kč). V roce 2008 knihovna získala dotaci ve

výši 8 000 Kč na přednáškovou činnost. V letech 2009 a 2010 se knihovně podařilo opětovně získat dotaci na projekty „Literární besedy a autorská čtení“ (5 000 Kč) a „Zvukové knihy pro slabozraké a nevidomé“ (10 000 Kč).

Městská knihovna ve Svitavách se také dlouhodobě účastní společného projektu knihoven v programu Informační zdroje VISK8, díky kterému využívá databáze ČTK a ANOPRESS v rámci konsorciálního přístupu. Garantem a zároveň příjemcem dotace je Národní knihovna ČR. Pro svitavskou knihovnu činí hodnota přístupu do obou databází zhruba 17 000 Kč ročně.

K výraznému doplnění financí svitavské knihovny přispívá dotace Pardubického kraje, která se týká činností souvisejících s výkonem regionálních funkcí. Dotace je rozdělována podle počtu pracujících knihoven a obyvatel regionu. Například v roce 2008 a 2009 se tak jednalo o částku 1 869 000 Kč. Na rok 2010 byla dotace kvůli úsporným opatřením kraje snížena na 1 512 000 Kč.

V roce 2011 se knihovna opětovně pokusí získat dotace na literární besedy a akce pro děti a rovněž na rozšíření svého fondu zvukových dokumentů z programu Knihovna 21. století a spolu s dalšími knihovnami se bude ucházet o příspěvek v programu VISK8.

5 Činnost Městské knihovny ve Svitavách

5.1 Otevírací doba

Když se knihovna v roce 2008 přestěhovala do nových prostor, poupravila také svoji otevírací dobu. Oddělení pro dospělé má otevřeno kromě čtvrtka každý všední den od 9 do 18 hodin (dříve zavíralo v 17 hodin). V minulosti bývalo ve čtvrtek zavřeno, dnes je otevřeno od 12 do 18 hodin. Knihovna je svým uživatelům přístupná také v sobotu, a to od 9 do 12 hodin.

K rozšíření otevírací doby došlo i na dětském oddělení, oproti dřívějšímu rozmezí 13 – 17 hodin ve všední dny, kromě čtvrtka, kdy bylo zavřeno. Dnes mohou děti knihovnu navštěvovat každý den od 12 do 18 hodin, ve středu dokonce od 9 do 18 hodin. Dopoledne je pro veřejnost zavřeno proto, že se zde v tomto čase často konají lekce a besedy se žáky základních škol. V sobotu je dětské oddělení zavřené.

I proto je oproti roku 2008 podstatně vyšší návštěvnost. Zatímco v roce 2008 to bylo 48 728 návštěvníků, v roce 2009 knihovnu navštívilo 90 619 uživatelů. (Statistické údaje, 2010)

Navýšení počtu otevíracích hodin se u veřejnosti setkal s velmi pozitivním ohlasem především zaměstnaných lidí.

5.2 Základní knihovnicko-informační služby

Mezi základní knihovnicko – informační služby patří především výpůjční služby (včetně meziknihovní výpůjční služby), informační služby, poskytování internetu a zvyšování počítačové gramotnosti čtenářů.

5.2.1 Výpůjční služby

Výpůjční služby jsou hlavní činností knihovny. V současnosti počet výpůjček kolísá, v roce 2009 knihovna půjčila 155 409 titulů, což je mírný nárůst oproti roku

2008. Ale například v roce 2005 se uskutečnilo 190 309 a v roce 1999 dokonce 212 570 výpůjček. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010a, s. 1)

Poměrně čerstvou novinkou je zasílání upozornění na rezervované tituly – pokud čtenář uvede svoji e-mailovou adresu nebo číslo mobilního telefonu, systém mu automaticky pošle elektronicky zprávu.

Statistika výpůjček za rok 2009 (155 409 výpůjček)

- Oddělení pro dospělé

Naučná literatura	35 273	22,7%
Beletrie	71 186	45,8%
Periodika	19 080	12,3%
Ostatní dokumenty	5 584	3,6%

- Oddělení pro děti

Naučná literatura	5 029	3,2%
Beletrie	6 154	10,4%
Periodika	2 896	1,9%
Ostatní dokumenty	207	0,1%

- Počet výpůjček na 1 čtenáře za rok 51,1 svazků

Vykazují se pouze absenční výpůjčky, tzn. není zde započítáno využívání knih z příručního a regionálního fondu a prezenční výpůjčky nejnovějších výtisků periodik.

5.2.2 Meziknihovní výpůjční služba

Zájem o tuto službu není příliš vysoký, pravděpodobně kvůli příspěvku na poštovné, které musí čtenář uhradit a které činí 50 Kč. Nejčastěji se objednávají odborné publikace, z beletrie převážně chybějící díly některého titulu (pokud je o knihu větší zájem, snaží se ji knihovna do svého fondu zakoupit). V roce 2009 bylo touto službou vyřízeno celkem 221 požadavků. Svitavská knihovna ze svého fondu zapůjčila kooperujícím knihovnám 366 titulů.

5.2.3 Informační služby

Knihovna svým uživatelům poskytuje kromě tradičních forem dokumentů i elektronické zdroje informací. Jedná se především o databáze ČTK, ANOPRESS, CODEXIS a ASPI (automatizovaný systém právních informací).

Navíc knihovna vytváří databázi „Regionální osobnosti“, která v současnosti obsahuje téměř 800 záznamů o osobnostech se vztahem ke zdejšímu regionu. Údaje jsou excerpovány z regionálních periodik a knih. Databáze je uživatelům přístupná na webových stránkách knihovny. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b, s. 6)

K těmto službám patří také proškolení uživatelů ve využívání katalogů a přístupných databází.

5.2.4 Internet a počítačová gramotnost

Knihovna je napojena na lokální internetovou síť SYNET a po přestěhování do nových prostor mohla výrazně zvýšit počet počítačů připojených na internet. Pět počítačů slouží pouze k vyhledávání informací z elektronického katalogu knihovny. Pro vyhledávání informací na internetu slouží celkem 15 počítačů (10 umístěných ve studovně a 5 v přední části oddělení pro dospělé) a 7 počítačů v dětském oddělení.

Přístup na internet je zdarma pro registrované i neregistrované uživatele, při vyšším počtu zájemců platí pouze časové omezení 1 hodiny pro registrované uživatele a 30 minut pro neregistrované uživatele.

5.2.5 Akce pro knihovníky

Ve spolupráci s Národní knihovnou ČR proběhl v listopadu 2008 celostátní seminář pro pracovníky dětských oddělení veřejných knihoven, na který se sjelo celkem 95 účastníků. (Městská knihovna ve Svitavách, 2009) Program bohatý na prezentace zajímavých projektů práce s dětmi zakončila exkurze po Multifunkčním centru: „*Zajímala je i vzájemná spolupráce institucí sídlících ve Fabrice a s obdivem a trochou závisťi si prohlíželi program akcí, které veřejnosti nabízí.*“ (Vacková, 2008, s. 3)

Ve spolupráci se Svazem Knihovníků a informačních pracovníků svitavská knihovna v roce 2009 uspořádala 3- denní celorepublikové setkání knihovníků-seniorů, kteří se stále zajímají o svoji bývalou profesi. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010)

5.3 Regionální funkce knihovny

Regionální funkce navazují na původní střediskový systém, do kterého byla svitavská knihovna zapojena od sedmdesátých let minulého století.

Regionálními funkcemi se dle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) rozumí funkce, „*v jejichž rámci krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovních dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb*“. (Zákon o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, 2001)

Cílem regionálních funkcí tedy je poskytovat vyrovnané služby v knihovnách rozdílné velikosti a učinit je dostupnými i pro knihovny v obcích a menších městech.

Koordinátorem regionálních funkcí je Národní knihovna České republiky a jejich výkonem v jednotlivých krajích jsou pověřeny krajské knihovny. (Ševčíková, 2008, s. 12)

Městská knihovna ve Svitavách je pověřena Krajskou knihovnou v Pardubicích výkonem regionálních funkcí v okrese Svitavy. Regionální funkce jsou hrazeny z dotace Pardubického kraje, částka za rok 2009 činila 1 869 000 Kč.

Síť knihoven regionu tvoří pověřená knihovna (Městská knihovna ve Svitavách), 8 profesionálních knihoven (Polička, Moravská Třebová, Litomyšl, Jevíčko, Březová nad Svitavou, Bystré, Dolní Újezd a Městečko Trnávka) a 105 obecních knihoven.

Svitavská knihovna se stará o 24 nejbližších knihoven. Výkon regionálních služeb pomáhá zajišťovat 6 bývalých střediskových knihoven v Poličce, Moravské Třebové, Litomyšli, Jevíčku, Bystrém a Dolním Újezdu (tzv. obsluhující knihovny). Tyto knihovny v souladu s objednávkou a danými standardy poskytují odborné knihovnické služby obecním knihovnám svého obvodu. (Regionální funkce) Jedná se především o nákup a zpracování dokumentů a revizi a aktualizaci knihovních fondů. Úkolem pověřené knihovny je i vzdělávání knihovníků, tvorba statických výkazů nebo pomoc s různými projekty (např. se zaváděním automatizace v knihovnách).

Statistiku zpracovávají jednotlivé obsluhující knihovny, statistiku za celý region vede Městská knihovna ve Svitavách. Využívají jak program STAT EXCEL, tak elektronický formulář NIPOS. (Ševčíková, 2008, s. 36)

V současnosti výměnný fond čítá zhruba 50 000 dokumentů.

V roce 2009 knihovna do výměnného fondu nakoupila a následně zpracovala 1 538 knih a obecním knihovnám rozvezla 58 výměnných souborů s 4 507 svazky. V 6 obcích byla provedena revize a aktualizace fondu; celkem se jednalo o 13 361 svazků. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b, s. 9)

Svitavská knihovna pomáhá obcím se zaváděním automatizace (uložení záznamů o knihovním fondu, tvorba elektronického katalogu) a napojením na knihovní systém Clavius. Knihovna se podílí na zapracování nových knihovníků obecních knihoven a pomáhá také knihovnám zpracovávat projekty pro Ministerstvo kultury.

Knihovna uspořádala 3 porady pro knihovníky obsluhovaných knihoven a realizovala 30 metodických návštěv.

Pokud mohu říci, knihovna vykonává své regionální funkce zodpovědně a pečlivě. Problémem tak zůstává spíše nízká návštěvnost obecních knihoven místními občany.

5.4 Webové stránky knihovny

Webové stránky, které se nacházejí na <http://www.booksy.cz/>, používá knihovna již od roku 1997 (tedy od zavedení internetu do knihovny). Na úvodní straně jsou vždy uvedeny aktuality a chystané akce. Dále zde uživatel najde přehled nabízených služeb, případně jejich ceník, výpůjční řád, katalog a čtenářský účet, na který se čtenář přihlašuje pomocí své karty do knihovny.

Je zde stručný vývoj knihovnictví ve Svitavách a informace o regionálních funkcích knihovny. Uživatel si může prohlédnout fotogalerii z různých akcí pořádaných knihovnou nebo najít kontakt na jednotlivé odborné pracovníky.

Čerstvou novinkou je možnost virtuální prohlídky knihovny.

Pro děti je vytvořena stránka dětského oddělení neboli Dětský web. Je barevný a děti zde najdou klasický katalog, novinky z knihovny, aktuální kvízy a soutěže. Nacházejí se zde i informace pro pedagogy z mateřských a základních škol.

5.5 Presentace knihovny

Informace o činnosti knihovny jsou pravidelně zveřejňovány nejen na webových stránkách knihovny, ale také v kulturní příloze svitavského měsíčníku Naše město. Knihovna rovněž přispívá do regionálních Novin Svitavska a svoji činnost prezentuje i v místní kabelové televizi.

Ředitelka svitavské knihovny občasně přispívá do knihovnických periodik, např. Bulletin SKIP, Biblio, Čtenář, Kapka (krajský knihovnický časopis).

Od září 2010 má Městská knihovna ve Svitavách svoji stránku na sociální síti Facebook.

6 Komunitní služby knihovny

6.1 Definice komunitní knihovny

„Termínem komunitní knihovna označujeme knihovnu, která se orientuje na místo svého působení, svými službami pomáhá obyvatelům v různých životních situacích, propojuje místní aktivity a organizace. Informačně zabezpečuje komunitu, zná informační potřeby jejích členů a profilací svého fondu na ně reaguje. Podporuje znevýhodněné skupiny (sociálně, zdravotně), aby snížila jejich odstup od ostatních a pomohla s jejich začleněním do rovnocenného života ve společnosti. Silným motivem je podpora společného soužití a sdílení zkušeností. V rámci občanské angažovanosti povzbuzuje místní obyvatele k aktivní účasti na životě obce, k vyjadřování svých názorů na veřejné věci a podporuje jejich vztah k místu, v němž žijí.“ (Srovnalová, 2004)

Komunitní knihovna v dnešní moderní době by tedy měla být především knihovnou vstřícnou, propojující lidi různého věku, povolání, zálib. Každý člověk má navíc své specifické informační potřeby, které by měla knihovna dokázat naplnit.

Funkci komunitních center plní nejčastěji a nejideálněji veřejné knihovny, protože jsou „*přirozeným střediskem informačního, kulturního i vzdělávacího dění*“ (Srovnalová, 2004).

6.2 Městská knihovna ve Svitavách jako součást Multifunkčního centra Fabrika

Svitavská knihovna se od počátku snažila nenabízet svým uživatelům pouze knihovnické služby, ovšem svoji činnost mohla více rozvinout až ve stávajících větších prostorech. Nyní tvoří výraznou a kvalitní součást Multifunkčního vzdělávacího, komunitního a kulturního centra Fabrika. Občané zde pod jednou střechou nenajdou jen knihovnu, ale i víceúčelový sál, Občanské sdružení Čavoro (pro romskou komunitu), Univerzitu třetího věku, Klub seniorů, Mateřské a rodinné centrum Krůček, Středisko sociálních služeb Salvia, Středisko kulturních služeb, jazykové učebny a posluchárny.

Také se zde nachází restaurace a internetová kavárna (Co najdete ve Fabrice, 2010). Je tedy patrné, že celá budova slouží občanům v pravém slova smyslu.

Městská knihovna ve Svitavách nespolupracuje jen se subjekty sídlícími ve svém těsném sousedství. Využívá rovněž dobrých vztahů s místními základními a středními školami. Na svitavském gymnáziu navázala spoluprací se školním divadlem DOMA, se kterým již uspořádala několik kulturních akcí.

Nejvýznamnějšími partnery knihovny jsou ovšem Středisko kulturních služeb a Městské muzeum a galerie; společně se podílejí na pořádání rozmanitých kulturních a vzdělávacích akcí.

6.3 Celostátní akce pro děti i dospělé

Týden knihoven

V říjnu 2010 vyhlásila Sekce veřejných knihoven Sdružení knihovníků a informačních pracovníků již 14. Týden knihoven. Cílem knihoven je vytvořit program a aktivity pro stávající čtenáře a také zaujmout a získat čtenáře nové.

Pro své uživatele připravila v roce 2010 svitavská knihovna řadu akcí, například výstavu „Spríznění volbou“. Jednalo se o „výběr 17 nejčastěji půjčovaných děl německých autorů vydaných po roce 1989“. (Vacková, 2010, s. 2) Knihovna čtenářům nabídla autorské čtení cestopisu i besedu s oblíbeným spisovatelem Michalem Vieweghem doplněnou hudební produkcí. Pro děti bylo určeno „Pozvání do kouzelné zahrádky“, tedy setkání s autorkou a sběratelkou Slovinských pohádek Alenou Vorlíčkovou nad jejími knížkami. V rámci Týdne knihoven si svitavská knihovna naplánovala rovněž Den otevřených dveří.

Březen – měsíc internetu

Do roku 2008 se konalo celkem 11 ročníků této akce, která má za cíl upozorňovat na význam internetu pro dnešní společnost. Byla určena jak pro dospělé, tak pro dětské čtenáře. Dospělí měli v březnu možnost proškolení a výuky s prací na internetu (pro začátečníky i pokročilé) s individuálním přístupem. V roce 2010 na tuto akci navázal nultý ročník Březen – měsíc čtenářů.

Ve svitavské knihovně pokračovala v letech 2009 a 2010 tradice „měsíce internetu“, „měsíc čtenářů“ se zde bude konat až v roce 2011.

Doprovodný program této akce byl určen především dětem. V minulých letech se jednalo o tvorbu seznamu nejzajímavějších webových stránek pro děti nebo soutěž v malování budovy Fabriky v grafickém programu na počítači.

V roce 2008 byl pro děti ze 3. a 4. tříd základních škol připraven program Zábavné čtení, který obsahoval zkoušku čtecích dovedností a hříčky s češtinou plné pobavení i poučení.

Pro děti je opakovaně připravována přednáška Bezpečný internet, upozorňující děti na nebezpečí, které s sebou nese např. chatování. Pravidla, jak se v prostředí internetu chovat a bezpečně jej využívat, vytvářela soutěž Morální kodex uživatele internetu.

Kniha mého srdce

Celostátní anketa z roku 2009 pro děti i dospělé vycházela z pořadu britské BBC The Big Read. V televizním pořadu České televize po třech kolech vzešla z hlasování čtenářů vítězná, nejoblíbenější kniha České republiky. Cílem této ankety bylo podnítit národ ke čtení, zaujmout co nejvíce čtenářů a popularizovat dnes trochu opomíjenou volnočasovou aktivitu – četbu – a s ní spojenou činnost knihoven. To se nakonec podařilo, celkově hlasovalo 322 881 čtenářů, kteří si za vítěze zvolili knihu Zdeňka Jirotky „Saturnin“.

Úlohou veřejných knihoven byla propagace této akce a výzva k hlasování svých čtenářů.

6.4 Výběr služeb a akcí zaměřených na dospělé pořádaných knihovnou v letech 2007-2010

Pro nezaměstnané

Knihovna po dohodě s Úřadem práce a Městským úřadem ve Svitavách umožňuje nezaměstnaným využívat služby knihovny zdarma. V hledání pracovních pozic jim pomáhá přístup na internet. Někteří využívají pomoc knihovnic při práci s počítačem.

Nezaměstnaní tuto službu ale příliš nevyužívají. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b, s. 5)

Pro seniory

Pro členy Klubu seniorů funguje dlouhodobý kurz práce s počítačem a internetem, pro ostatní (nejen seniory, ale i matky na mateřské dovolené, atd.) jsou určeny pravidelné kurzy ve čtvrtek.

V roce 2009 se konaly 2 cykly trénování paměti „Zdokonalte svoji paměť“ pod vedením zkušené lektorky.

V roce 2009 byl spuštěn celostátní web pro seniory www.sedesatka.cz, jehož je svitavská knihovna propagátorem.

Knihovna navázala spolupráci s Centrem denních služeb pro seniory Světlanka – knihovnice v rámci zprostředkování kontaktu se společenským prostředím navštěvují uživatele Světlanky.

Ve svitavské knihovně je rovněž samozřejmostí pomoc (nejen) starším občanům s výběrem a nálezem knih.

Pro slabozraké a nevidomé

Kromě zpřístupňování zvukových nosičů s nahrávkami nejrozličnějších literárních děl ve formátu MC, CD a MP3 nabízí knihovna uživatelům možnost pracovat na speciálním počítači. Díky programům převádějícím písmo do zvukové podoby mohou využívat i přístup na internet. (Městská knihovna ve Svitavách, 2008)

Přednášky

Především seniorům byly určeny přednášky „Nedovolte mozku stárnout!“ a „Duševní svěžest v seniorském věku I., II.“. Rodičům knihovna také nabídla zaměřené přednášky, jednalo se o „Výchovu dětí od 7 do 15 let“ a „Správnou výchovu od narození až do puberty“. Ve spolupráci s Mateřským centrem Krůček pak připravila přednášku na zajímavé téma „Knihy pro předškolní děti a začínající čtenáře“.

S velkým úspěchem se setkaly obě přednášky o fantasy literatuře, stejně jako „Rozprava o spisovném jazyce“ profesora Večerky z Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Besedy

Pro čtenáře byly připraveny velice zajímavé besedy se známými spisovateli – s Petrem Šabachem, Simonou Monyovou, Arnoštem Vašíčkem, Lubomírem Martínkem, a nakladatelem Ladislavem Horáčkem.

Velký ohlas zaznamenalo několik autorských čtení, především Michala Viewegha, který posluchačům četl ze svého nového románu. Nejen pro seniory předčítala a vyprávěla Anna Johana Nyklová ze svého cestopisu „Babka Ťapka na kraji světa aneb Nový Zéland očima české babičky“.

Do budoucna chce knihovna navázat autorskými večery, na kterých se představí regionální autoři. V roce 2010 se konalo autorské čtení básníka Roberta Hladila a jeho přátel.

Pro čtenáře, kteří mají rádi exotiku, připravila knihovna cestopisné besedy „Ekvádor a Galapágy“ a „Cesta po Iránu“. Obě byly velmi úspěšné a, jak vyplývá z dotazníku, lidé si přejí další.

Literární setkání

Ke kulatým výročím slavných českých spisovatelů v roce 2010 vznikl ve spolupráci svitavského gymnázia, městské knihovny a střediska kulturních služeb přednáškový cyklus „Čtyři literární setkání“. O Karlu Hynku Máchovi, Boženě Němcové, Aloisi Jiráskovi a Karlu Čapkovi v průběhu celého roku přednášela Doc. PhDr. Jana Bartůňková, CSc. z Univerzity v Hradci Králové.

MINIFEST

V roce 2010 se poprvé konal festival, na kterém byly promítány krátké amatérské filmy vytvořené studenty svitavských středních škol.

6.5 Výběr akcí zaměřených na děti pořádaných knihovnou v letech 2007-2010

Noc s Andersenem

První Noc s Andersenem proběhla v roce 2000 v Městské knihovně v Uherském Hradišti dne 2. dubna, kdy slavíme Mezinárodní den dětské knihy (jedná se

o datum narození slavného pohádkáře Hanse Christiana Andersena). Cílem této akce bylo zvýšit zájem dětí o četbu, která musí v dnešní době svádět neustálý boj s televizí a internetem. (SKIP, 2010)

Díky Klubu dětských knihoven SKIP se tato akce rozšířila do mnoha knihoven a jejich počet každoročně stoupá.

Jedná se o přespání dětí v knihovně s nejružnějším doprovodným programem a soutěžemi. Děti si společně předčítají a v průběhu noci chatují s dalšími zúčastněnými knihovnami.

Ve svitavské knihovně má tato akce tradici již od roku 2002 a těší se u dětí velké oblibě. Například v roce 2008 se při ní podívali na večerní město z věže kostela. V současné době je o místa na Noci s Andersenem takový zájem, že knihovna o ně musela vyhlásit soutěž.

Pasování prvňáčků na čtenáře

První pasování se konalo v roce 2003 v Mahenově knihovně v Brně. Projekt *Poprvé do školy – poprvé do knihovny*, který chtěl podpořit čtenářství u dětí, nastupujících do 1. tříd základních škol, inspiroval knihovny po celé republice.

Ústav pro informace ve vzdělávání vyzval knihovny ke spolupráci na projektu podporovaném Ministerstvem školství „Už jsem čtenář – knížka pro prvňáčka“. Cílem projektu je rozvoj četby u dětí od počátku školní docházky, vytvoření návyku pravidelného čtení a využívání knihovny pro získávání informací a vědomostí.

Od roku 2009 je do tohoto projektu zapojena i Městská knihovna ve Svitavách. V roce 2010 po dohodě se svitavskými základními školami přihlásila všechny prvňáčky - 7 tříd s celkovým počtem 180 dětí. Aby děti mohly být pasovány na čtenáře, musí také společně s celou třídou během roku nejméně dvakrát knihovnu navštívit a seznámit se s jejím uspořádáním. Spolupráce škol s knihovnou je v závěru projektu vyhodnocena a děti dostanou dárek v podobě knížky vydané speciálně pro tuto příležitost (v roce 2010 to byla knížka od spisovatele Jiřího Kahouna „Legrační dům“).

Celý projekt vyvrcholí na konci školního roku, kdy jsou prvňáčci (po prokázání čtenářských dovedností) rytířem Michalem z Abecedova v divadle Trám pasováni na čtenáře knihovny. Děti dostanou roční průkazku do knihovny zdarma.

Slavnostní akce se koná za přítomnosti rodičů a prarodičů (v roce 2009 se zúčastnilo 224 dětí a 156 dospělých). (Naše město, 2010)

Celé Česko čte dětem

Projekt „Celé Česko čte dětem“ vznikl s cílem upozornit na důležitost hlasitého předčítání dětem. To totiž podporuje kladný emocionální vývoj dětí a pomáhá utvářet návyk číst si v dospělosti. Podle odborníků předčítání dítě učí jazyku a přemýšlení a rozvíjí jeho paměť a obrazotvornost. Navíc dítě získává nové vědomosti a utváří si morální hodnoty. (Jandová, 2009, s. 26)

Pravidelné společné čtení pomáhá vytvářet pevné pouto mezi rodiči a dítětem. I proto vznikl projekt „Celé Česko čte dětem“, jehož cílem je podporovat předčítání dětem. Stačí dvacet minut každý den a dítě zvyšuje svůj potenciál stát se v budoucnu kvalitním čtenářem a člověkem s rozvinutým myšlením, proto heslo tohoto projektu zní: „Čtème dětem 20 minut každý den“.

V roce 2008 se do projektu zapojila svitavská knihovna ve spolupráci s Mateřským a rodinným centrem Krůček. Rodiče si po dobu 3 měsíců vedli „čtenářský deník“, který jim děti potvrzovaly. Součástí projektu tvořilo i setkávání čtoucích rodin s dětmi, kterým vždy předčítala některá pohádková postava (např. Krteček). Do projektu se zapojilo na 30 rodin s 45 dětmi. (Soudková, 2007, s. 3)

V současnosti na tento projekt navázala vlastní aktivita knihovny „Děti čtou rodičům“, kdy rodiče dětem do deníčku potvrdí splněné předčítání.

Týden na podporu dětského čtenářství

Týden na podporu dětského čtenářství je určen pravidelným návštěvníkům knihovny, školním družinám a třídám. V listopadu 2010 se mohly děti zúčastnit těchto aktivit: psaní knížky na pokračování, soutěže ve znalostech dětských knih (ve 3 věkových kategoriích) a vyhlášení výsledků hlasování o nejoblíbenějšího dětského ilustrátora, které probíhalo od října. (Aktuality, 2010)

Den pro dětskou knihu

V roce 2010 Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR vyhlásil již 4. ročník celostátní akce Den pro dětskou knihu. Ve svitavské knihovně je tato akce součástí programu Týden na podporu dětského čtenářství.

Spolupráce s romským sdružením Čavoro

Knihovna nepřipravuje pro romské děti žádný speciální program, jelikož jsou poměrně začleněny do kolektivu. Děti navštěvující romské sdružení Čavoro, které jim

vytváří odpolední program, si zvykly chodit poté pravidelně do knihovny.

Dětské oddělení připravuje pro děti vlastní soutěžní programy a účastní se také regionálních či celostátních soutěží.

Pro žáky z 3. – 5. ročníků základní školy byla určena soutěž „Čte celá třída“, které se ve školním roce 2007/2008 zúčastnilo 236 dětí z 10 tříd. Jednotlivé třídy měly za úkol vytvořit kolektivní čtenářské deníky.

Ve spolupráci s knihovnami v Moravské Třebové a Litomyšli připravila svitavská knihovna celoroční aktivitu „Poznáváme svitavský region“. Jednalo se o soutěž spojenou s poznáváním zdejšího regionu, jejíž výherci za odměnu jeli na celostátní setkání dětí „Jičín – město pohádek“. (Městská knihovna ve Svitavách, 2009) Vytvoření tohoto programu umožnily finance z grantu Ministerstva kultury.

Svitavská knihovna ve spolupráci s Městskou knihovnou v Chrudimi pořádala krajskou soutěž „My všichni jsme Východočeši“, do které se přihlásilo 11 družstev z Pardubického a Královéhradeckého kraje. V soutěži si děti ověřovaly znalosti o místě svého bydliště.

V roce 2008 se děti mohly zúčastnit místního kola literární a výtvarné celostátní soutěže „Cesta tam a zase zpátky“, kterou pořádal SKIP a Klubko knihoven. V literární části se soutěžilo o pasování jednoho dětského autora za každý kraj na „Rytíře krásného slova“ v zrcadlové síni Národní knihovny v Praze. Práce vítězů výtvarné soutěže byly vystaveny na známé akci Jičín – město pohádky. (Naše město, 2008, s. 5)

Ve spolupráci s Klubem seniorů vznikl program „Teta to plete“ s pohádkovou tematikou a pletařskými ukázkami pro děti.

Děti ze základních škol se mohly v roce 2009 zapojit do autorského čtení svých literárních prací nebo se zúčastnit soutěže „Svitavský žáček“, která byla určena pro malé básníky.

Velké oblibě se u dětí těší divadelní představení Divadla Evy Hruškové a Jana Přeučila, která knihovna průběžně zajišťuje.

V létě 2009 do dětského oddělení svitavské knihovny zavítala putovní výstava loutek „Potulná pohádková země“ Vítězslavy Klimtové. Tato výstava pak dětem sloužila jako inspirace při vlastní výrobě loutek a vzniku společného leporela.

V roce 2009 měly děti rovněž možnost zúčastnit se besedy se známou

spisovatelkou Ivonou Březinovou, které se věnuje tvorbě pro děti a mládež.

V roce 2009 v době letních prázdnin nabízelo dětské oddělení různorodé aktivity: hlavolamy a stolní hry, turnaje ve flash hrách na počítači, výtvarnou a tvořivou činnost.

Dětské oddělení také v průběhu roku pořádá drobné soutěže pro děti různých věkových kategorií. Již dlouholetou tradicí je Kvíz moudré sovy, tedy otázka, na kterou děti musí najít každý měsíc odpověď.

6.6 Program pro mateřské a základní školy

V roce 2009 si učitelé základních škol objednali celkem 52 exkurzí do dětského oddělení s programem pro různé věkové kategorie. Městská knihovna ve Svitavách má širokou nabídku vzdělávacích a hravých lekcí, které pro některé děti znamenají vůbec první kontakt s knihovnou.

Pro děti z mateřských škol jsou určeny 2 programy, jedná se o první seznámení s knihovnou a interaktivní pohádku. Prvnímu stupni základních škol knihovna nabízí celkem 9 programů, kdy se děti učí v knihovně orientovat, seznámí se s katalogem a také se zábavnou formou dozvědí o tvorbě knih. Samozřejmostí jsou i co nejhravější lekce pro děti z 1. a 2. tříd. Dětské oddělení dále nabízí 14 různorodě zaměřených programů pro školní družiny, při kterých děti soutěží, čtou a postupně se vzdělávají.

Pro žáky 2. stupně základních škol jsou určeny 2 exkurze, při kterých se naučí tvořit referáty s pomocí odborné literatury a internetových zdrojů. Knihovna vytváří i 3 volnočasové programy pro starší děti zapojené např. do školních čtenářských kroužků.

Knihovna se věnuje i studentům středních škol a středních odborných učilišť, pro které připravuje lekce knihovnicko – informatické výchovy. (Nabídka pro školy, 2010)

Kulturní a vzdělávací akce knihovny navštívilo v roce 2009 celkem 3 962 účastníků. (Městská knihovna ve Svitavách, 2010b, s. 4) Toto číslo je podle mého názoru měřítkem spokojenosti s připravenými aktivitami. Myslím, že každý občan si vybere z nabídky něco „svého“; líbí se mi i zaměřenost některých akcí na určité věkové kategorie – na seniory nebo rodiče s dětmi.

7 Perspektivy Městské knihovny ve Svitavách

Jde jen těžko odhadnout, jakým směrem se bude společnost v následujících letech ubírat a jakým způsobem toto ovlivní knihovny. Myslím si ale, že knihovny budou důležitou institucí i nadále, přestože se v poslední době stále častěji mluví o elektronických knihách (tzv. E-Book). Spousta lidí má však ráda i samotný akt výběru knihy v regálu a důležitou roli hraje i komunikace a setkávání s ostatními občany.

Zásadním bodem ve změnách v knihovně bude za 3 roky odchod stávající ředitelky do důchodu. Nebude jednoduché navázat na její dlouholeté úspěšné vedení knihovny a nikdo neví, jakým směrem se bude instituce pod vedením nového ředitele či ředitelky ubírat. Navíc současná ředitelka má přátelské vztahy s vedením města, které jí umožňují leccos dojednat. Úzce spolupracuje i s ředitelkou Městského muzea a galerie a ředitelem Střediska kulturních služeb.

V současnosti je obtížné určit, co by knihovna měla zlepšit ve svém vybavení a fungování. Po nedávném přemístění a důkladné technické modernizaci knihovnu pravděpodobně v nejbližší době žádné velké změny nečekají.

Jedním z přání ředitelky do budoucna je samoobslužný výpůjční pult, tzv. selfcheck, který by zefektivnil práci knihovnic. Jeho pořizovací cena je ovšem zatím příliš vysoká.

Další možností, jak nabídnout uživatelům knihovny co nejkvalitnější a nejkomfortnější servis, by byl bibliobox. Jedná se o automatickou službu pro vracení knih v době, kdy je knihovna zavřená. Uživatelům by měl pomoci vyhnout se upomínkám. Bibliobox by mohl být umístěn na chodbě nebo ve vstupní hale budovy Fabriky. Cena jednoho biblioxu je téměř 200 000 Kč.

Snad reálným požadavkem do budoucna je zavedení klimatizace do knihovny, na což při přestavbě Fabriky nebylo pamatováno. Pořizovací náklady jsou zatím pro knihovnu příliš vysoké, aby tento nedostatek sama odstranila, ale kvůli pohodlí čtenářů i pracovníků by toto mělo být prioritou.

8 Průzkum spokojenosti čtenářů

Původně jsem chtěla vytvořit dotazník pro uživatele oddělení pro dospělé sama. Když jsem ředitelku svitavské knihovny s tímto návrhem seznámila, zjistila jsem, že již mají objednané a zaplacené standardizované dotazníkové šetření od knihovny v Ústí nad Orlicí. Proto jsme se domluvily, že jej s přidanými doplňkovými otázkami (č. 15 - 17) použiji i pro tuto práci.

V prezentaci výsledků odpovědí na jednotlivé otázky uvádím i počet respondentů, kteří danou otázku zodpověděli.

K datu 30. listopadu 2010 vyplnilo dotazník určený uživatelům oddělení pro dospělé celkem 316 respondentů – jak v tištěné, tak v elektronické podobě na webu knihovny. Tento průzkum ještě není úplný, sběr dat bude trvat až do 20. prosince 2010, ale pro potřeby této práce postačuje.

Aby dostali možnost vyjádřit se k fungování knihovny a spokojenosti s ní i nejmenší uživatelé, vytvořila jsem dotazník pro dětské čtenáře. Tento dotazník byl k dispozici pouze v papírové podobě na dětském oddělení. Do 6. prosince jej vyplnilo celkem 58 dětí, což je podle mého názoru poměrně dobrý výsledek. Protože těchto 58 dětí odpovědělo na všechny dotazníkové otázky, neuvádím v prezentaci výsledků položku „celkem odpovědělo“. Dotazované děti byly ve věku 8-12 let.

8.1 Prezentace a stručné shrnutí výsledků dotazníku pro dospělé oddělení

1. Jak často navštěvujete prostory knihovny?

denně	5
týdně	19
jedenkrát za čtrnáct dní	47
měsíčně	183
čtvrtletně	29
půlročně	6
jinak	27
Celkem odpovědělo	316

Zjištěná skutečnost, že knihovnu lidé nejčastěji navštěvují jednou měsíčně (téměř 58%), je běžná pro klasickou městskou knihovnu.

2. Jak často využíváte webovou stránku knihovny?

denně	5
týdně	36
jedenkrát za čtrnáct dní	44
měsíčně	71
čtvrtletně	34
půlročně	20
jinak	101
Celkem odpovědělo	311

Výzkum dokázal, že web knihovny je uživateli navštěvován poměrně často a vyrovnaně, což je dobrá zpráva.

3. Využíváte knihovnu a její služby pro:

volný čas	249
studium, vzdělávání	225
pro své zaměstnání	58
Celkem odpovědělo	315

Z uvedených výsledků vyplývá, že většina čtenářů využívá knihovnu pro svůj volný čas a studium, případně obojí.

4. Jak Vám vyhovuje provozní doba knihovny?

vynikající	138
spíše vyhovuje	144
průměr	21
spíše nevyhovuje	6
zcela nevyhovuje	1
nehodnotím	6
Celkem odpovědělo	316

Celkem 44% uživatelů hodnotí otevírací dobu svitavské knihovny jako „vynikající“, 46% uživatelů „spíše vyhovuje“.

5. Jak hodnotíte tyto služby?

	1	2	3	4	5	nevyužívám
Výpůjční služby	197	93	17	2	2	5
Kopírovací služby	28	17	7	0	1	263
Přístup k veřejnému internetu	53	19	4	1	1	236
Meziknihovní výpůjční a reprografické služby	43	32	9	3	1	228
Informační služby	79	39	16	3	1	178
Kulturní a vzdělávací pořady	37	29	10	0	3	235
Služby studovny (čítárny)	49	28	6	0	1	229
Služby hudebního oddělení	42	26	10	3	1	232

Výpůjční služby hodnotí uživatelé velmi vysoko, celkem 62% čtenářů dalo známku „1“ a 29% známku „2“.

Kladně jsou hodnoceny i informační služby, služby studovny, hudebního oddělení a služba MVS. Pozitivně uživatelé hodnotí i přístup k internetu. Překvapivé ovšem je, že kromě výpůjčních služeb většina uživatelů (56 – 83%) jiné nevyužívá. Za stávajících kvalitních podmínek je to docela škoda.

6. Jak hodnotíte nabídku knihovního fondu?

	1	2	3	4	5	nehodnotím
Krásné literatury	103	110	35	6	0	58
Naučné literatury	63	99	80	16	10	46
Časopisů	46	58	37	8	2	160
Elektronických informačních zdrojů	26	29	19	3	1	233
Hudebních CD, kazet a audiovizuálních dokumentů	24	37	34	8	1	208

Nabídku beletrie uživatelé hodnotí poměrně vysoko (33% čtenářů dalo známku „1“ a 35 známku „2“). S fondem odborné literatury jsou dle mého názoru (na to, že jde

o veřejnou knihovnu na menším městě) relativně spokojeni – pouze 8% uživatelů ji ohodnotilo známkami „4“ a „5“. Rovná polovina čtenářů si nepůjčuje periodika, ostatní jejich nabídku hodnotí vesměs kladně.

Uživatelé knihovny chápou, že knihovna má při nákupu knih omezené finanční možnosti, ale z připomínek v dotazníku vyplývají i zkušenosti respondentky, že když podala návrh na pořízení nějaké knihy, tak byla pokaždé do fondu pořízena. Nebo že uživatelka zde našla knihu, kterou marně sháněla jinde. Samozřejmě jsou tu i stížnosti na malé rozšiřování fondu v některých oborech (krása, esoterika, zdraví, pedagogika, psychologie, ...) a na problém vypůjčení nových beletristických publikací, o které je velký zájem.

7. Umožňují Vám internetové stránky knihovny bez problémů nalézt informace o knihovních fondech a službách knihovny?

určitě ano	107
spíše ano	93
průměr	22
spíše ne	7
vůbec ne	3
nehodnotím	83
Celkem odpovědělo	315

Celkem 64% uživatelů (hodnotících známkami „1“ a „2“) se domnívá, že jim webové stránky dostatečně vyhovují a pomáhají jim nalézt žádané informace. Webové stránky nehodnotilo 26% čtenářů.

8. Pomáhá Vám knihovna získat informační dovednosti, které potřebujete? (např. při vyhledávání v katalogu, v databázích, na internetu)

určitě ano	108
spíše ano	74
průměr	24
spíše ne	13
vůbec ne	6
nehodnotím	85
Celkem odpovědělo	310

Čtenáři se v 59% shodují (a hodnotí známkami „1“ a „2“), že knihovna je schopná a ochotná naučit je vyhledávat v katalogu či pracovat s databázemi. Velmi často pomáhají pracovníci zaškolit uživatele do práce s internetem a jeho možnostmi.

9. Jste spokojen/a s rozsahem a kvalitou prostor knihovny?

určitě ano	142
spíše ano	121
průměr	34
spíše ne	12
vůbec ne	2
nehodnotím	3
Celkem odpovědělo	314

Naprostá většina respondentů (84%) hodnotí stávající prostory kladně. Opakují se stížnosti na absenci klimatizace v knihovně, což je zvláště v letních měsících značně nepříjemné pro čtenáře i knihovnice. Dále byla několikrát zmíněna připomínka, že „spodní regál je příliš u země“ a především starší občané mají problém se k němu sehnout. Dle mého názoru je uspořádání knih v regálech prakticky stejné jako v budově původní a není problém požádat knihovnice, aby s výběrem a nálezem knih pomohly. Nevyužívání spodního regálu by bylo rovněž velkým plýtváním cenným místem.

10. Jste spokojen/a se sociálním zázemím knihovny? (oddechové prostory, WC, šatna)

určitě ano	162
spíše ano	93
průměr	19
spíše ne	3
vůbec ne	0
nehodnotím	38
Celkem odpovědělo	315

Se sociálním zázemím je spokojena většina uživatelů (81%), což dokazuje, že změna prostor knihovně velice prospěla.

Více dotázaných odpovědělo, že jsou nespokojeni s úložnými skřínkami přímo u vchodu do knihovny, kde je tím pádem malý prostor. Tato situace nešla bohužel řešit jinak – architekt chtěl původně skřínky umístit na chodbě před vchodem do knihovny, ale z důvodu požární bezpečnosti musela knihovna zvolit tuto variantu.

11. Považujete technické vybavení určené pro přístup k informacím za dostatečné? (počítače, kopírky apod.)

určitě ano	106
spíše ano	96
průměr	32
spíše ne	2
vůbec ne	0
nehodnotím	78
Celkem odpovědělo	314

Technické vybavení knihovny nehodnotilo 25% respondentů, ostatní (67%) kladně vyjádřili svoji spokojenost.

12. Jsou k Vám pracovníci knihovny vstřícní?

určitě ano	239
spíše ano	50
průměr	18
spíše ne	3
vůbec ne	1
nehodnotím	3
Celkem odpovědělo	314

Hodnocení pracovníků knihovny dopadlo nad očekávání dobře. Známkami „1“ a „2“ vyjádřilo svou spokojenost rovných 92% čtenářů, kteří si chválí vstřícnost, milé chování a ochotu pomoci. Uveden byl i dovětek: „Kéž by to tak bylo všude.“ Toto vysoké ocenění je odměnou pracovníkům i celé knihovně.

13. Mají podle Vás pracovníci knihovny dostatečnou úroveň odborných znalostí, aby mohli odpovídat na Vaše dotazy?

určitě ano	158

spíše ano	91
průměr	22
spíše ne	5
vůbec ne	1
nehodnotím	39
Celkem odpovědělo	316

Známkou „1“ klasifikovalo kvalifikovanost pracovníků knihovny 50% čtenářů, známkou „2“ je ohodnotilo 29% uživatelů.

14. Jak hodnotíte celkovou úroveň služeb poskytovaných knihovnou?

výborná	108
velmi dobrá	156
uspokojivá	37
dostatečná	6
nedostatečná	1
nehodnotím	7
Celkem odpovědělo	315

I v odpovědích na tuto otázku nalezla knihovna vysoké ohodnocení svými uživateli, kteří jí tak vyjádřili spokojenost s poskytovanými službami. Známky „1“ a „2“ jí přiznalo 84% respondentů.

15. Je podle vašeho názoru svitavská knihovna kvalitním komunitním centrem města (tj. místem setkávání lidí)?

ano	244
ne	64
Celkem odpovědělo	308

U této otázky nastaly mírné komplikace: lidé si stále nezvykli, že knihovna není jen o „půjčování knížek“. Dle mého názoru se za pár let rozdíl mezi komunitní knihovnou (přičemž někteří uživatelé tomuto pojmu příliš nerozumí) a „klasickou“ knihovnou ztratí. Přesto se 79% uživatelů domnívá, že svitavská knihovna má všechny předpoklady pro to, fungovat jako komunitní centrum.

16. Navštívil/a jste někdy akce pořádané knihovnou - besedy, autorská čtení, přednášky, atd.?

ano, již několikrát	51
ano, jednou	47
zatím ne	218
Celkem odpovědělo	316

Celkem 31% respondentů uvedlo, že alespoň jednou již akce pořádané knihovnou navštívilo. To znamená, že těchto akcí se dosud nezúčastnilo 69% čtenářů ze zkoumaného vzorku. Přáním knihovny je zaujmout co největší počet obyvatel města a nabízet jim zajímavé pořady zaměřené všemi směry.

Několik čtenářů do poznámky napsalo, že by uvítali informativní emaily o chystaných akcích.

17. Uveďte své tipy a nápady na akce, které by knihovna mohla uspořádat (v samotné knihovně, v přednáškovém sále, v kinokavárně nebo v kulturním sále Fabriky):

Čtenáři si nejvíce přejí besedy se zajímavými osobnostmi (např. s Janem Krausem,

s Jiřím Kulhánkem nebo s některým z českých spisovatelů sci-fi či fantasy knih, s publicisty). Velmi kladně byla přijata pořádaná autorská čtení, proto by čtenáři uvítali jejich pokračování. Zajímá je i poznávání regionálních autorů.

Mezi další tipy patří přednášky o různých zdravotních problémech (seniorů, ale i dětí) a přednášky zaměřené na matky s malými dětmi (témata např. výživa, psychologie, výchova).

Více čtenářů by si také přálo pořádání cestovatelských večerů

Objevilo se i několik návrhů na představování současných českých i zahraničních spisovatelů a jejich tvorby nebo předčítání pro děti spojené s představením knížky a autora a dalším doprovodným programem. Především rodiče by uvítali i drobné akce zaměřené na nejmenší čtenáře od tří let.

18. Jste žena nebo muž?

žena	240
muž	75
Celkem odpovědělo	315

Vzhledem k tomu, že v knihovně je zaregistrováno dvojnásobné množství žen oproti mužům, odrazila se tato skutečnost i ve vyplňování dotazníku. Při celkovém počtu 316 respondentů, z nichž jeden neuvedl své pohlaví, to znamená, že ženy tvoří 76% a muži 24%.

19. Kolik je Vám let?

15 – 19 let	64
20 – 29 let	69
30 – 39 let	74
40 – 49 let	52
50 – 59 let	31
60 – 69 let	19
70 a více let	3
Celkem odpovědělo	312

Dotazník vyplňovaly především mladší generace. Je zajímavé, že 21% z celkového počtu uživatelů jsou lidé do 20 let. Toto číslo je ovšem poměrně vyrovnané s ostatními věkovými skupinami: 22% tvořili lidé od 20-29 let, 24% čtenáři ve věku 30-39 let. Lidé ve věku 40-49 let a 50-59 let tvořili 17%, respektive 10% zkoumaného vzorku. Dále dotazník vyplnilo 7% čtenářů nad 60 let.

20. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

základní nevyučen	46
vyučen/a nebo SŠ bez maturity	13
střední s maturitou	139
pomaturitní, VOŠ	28
vysokoškolské	87
Celkem odpovědělo	313

Respondenti ve 44% uvedli, že mají středoškolské vzdělání s maturitou, dalších

28% tvořili vysokoškolsky vzdělaní lidé. Čtenáři se základním, případně učňovským vzděláním tvořili 19%.

Návrhy a připomínky

Několikrát se objevilo přání prodloužit alespoň 1 den v týdnu otevírací dobu do 19 až 20 hodin. Dále uživatelé navrhovali možnost hlasování o nákupu knih do fondu knihovny.

V několika případech zazněla připomínka, že je v knihovně málo odborných knih pro vysokoškolské studenty. Dle mého názoru ovšem toto nespadá do kompetence veřejné knihovny v menším městě.

Čtenáři dále uváděli, že by uvítali více různě tematicky zaměřených akcí pro děti, např. „každý měsíc se věnovat jednomu autorovi nebo ilustrátorovi a připravit na toto téma zajímavé aktivity pro děti“.

Z výsledků průzkumu je patrné, že uživatelé jsou s Městskou knihovnou ve Svitavách spokojeni. Všude se samozřejmě najdou nedostatky a omezené možnosti, ale svitavská knihovna se snaží pracovat pro své uživatele co nejkvalitněji. Největším pozitivem knihovny je kromě nových, krásných prostor také vstřícný přístup jejích pracovníků.

Doufám, že do budoucna bude knihovna svými akcemi oslovovat co nejvíce občanů a podaří se jí naučit své uživatele využívat všechny služby, které jim nabízí.

8.2 Prezentace a stručné shrnutí výsledků dotazníku pro dětské oddělení

1. Jak často chodíš do knihovny?

Více než 1x týdně	6
Jednou týdně	3
Jednou za 14 dní	10
Jednou za měsíc	22
Méně často	17

Tato otázka nepřinesla žádná překvapivá zjištění, nejčastěji děti navštěvují knihovnu jednou do měsíce (39%) nebo méně často (29%). Ve dvoutýdenním intervalu do knihovny chodí 17% čtenářů.

2. Vyhovuje ti otevírací doba dětského oddělení?

Ano	34
Uvítal/a bych otevřené dětské oddělení i v sobotu	24
Ne	0

S otevírací dobou dětského oddělení jsou dětské čtenářské spokojeni; v 59% dokonce naprosto. Možnost navštěvovat oddělení i v sobotu by uvítalo 41% dětí. Je tedy na zvážení, zda do budoucna otevírací hodiny pro děti nerozšířit.

3. Jsi spokojený/á s knihovnicemi v dětském oddělení?

Ano	53
Ne	5

Pouze 9% dětí je s knihovnicemi nespokojeno, zbylých 91% je velmi chváli. Děti do poznámky uváděly, že pracovníce dětského oddělení jsou „milé, hodné, ochotné“.

4. Líbí se ti prostředí dětského oddělení?

Ano	52
Ne	2
Změnil/a bych.....	4

Je potěšitelné, že prostředí dětského oddělení se líbí 90% dětí. Pouze 4 děti uvedly, že by zde něco změnily, ale do poznámky už neuvedly, co by to mělo být.

5. Ohodnot' nabídku knížek a časopisů v dětském oddělení (známkou 1-5 jako ve škole):

1	30

2	21
3	6
4	0
5	1

Děti v 52% hodnotily nabídku knih a časopisů známkou „1“, v 36% známkou „2“. Je tedy zřejmé, že jsou s nabídkou poměrně spokojeny, přestože do poznámky uváděly svá přání ohledně nových knih.

6. Jak hodnotíš dětské oddělení knihovny celkově? (známkou 1-5 jako ve škole)

1	33
2	20
3	4
4	0
5	1

V odpovědích na tuto otázku se opět projevila spokojenost dětí se svitavskou knihovnou. Dětské oddělení tak získalo známky „1“ a „2“ v 91%.

7. Účastníš se akcí pořádaných dětským oddělením – soutěží, her atd.?

Ano	22
Ne	36

Hodnoty zjištěné pomocí dotazníku byly poměrně očekávané a běžné, soutěží a různých her se účastní 38% dotázaných dětí, 62% nikoli.

8. Zúčastnil/a ses někdy Noci s Andersenem? (přespání v knihovně s nočním programem)

Ano	12
Ne, ale chtěl/a bych	28
Nezajímá mě to	18

Noci s Andersenem se z dotazovaného vzorku zúčastnilo 21% dětí. To je ovšem dáno kapacitou dětského oddělení a možnostmi knihovnic zajistit program pro

všechny děti, této akce se ročně účastní kolem 15 dětí. O tom, že je však zájem daleko větší, svědčí 48% dětí, které uvedly, že by Noc s Andersenem chtěly také zažít.

Z výsledků rovněž vyplývá, že 31% dětí tato akce nezajímá.

9. Myslíš, že knihovna je vhodným místem na setkávání s kamarády a poznávání nových přátel?

Ano	39
Ne	19

Děti v 67% uvedly, že se v knihovně běžně setkávají s kamarády a dokonce zde navazují přátelství nová. Většina dětí tedy knihovnu nevnímají pouze jako místo, kde si mohou půjčit knihy, ale považují ji za vhodné centrum, kde se mohou sdružovat. Tato generace pak bude odchovaná v tom, že komunitní knihovna se svými akcemi a programy pro občany je zcela normální záležitostí.

Ve 33% se děti domnívají, že knihovna není vhodným místem na setkávání s kamarády.

10. Co by sis přál v knihovně podniknout nebo zažít?

Z odpovědí dětí vyplývá několik zajímavých poznatků. Děti by uvítaly setkání s nějakou známou osobností nebo debaty o vybraných knihách s knihovnicemi. Nejspíš nereálné je přání uspořádat na dětském oddělení diskotéku.

Několik dětí by si chtělo v knihovně více hrát, případně se zabývat nějakou zajímavou činností – uvedena byla výroba vlastní knížky.

Devět dětí výslovně uvedlo, že by chtělo v knihovně přespát. Je tedy zřejmé a snad i žádoucí, že pracovníce dětského oddělení by měly zvážít, zda pro děti neuspořádají další akce typu „Noc s...“, které by mohly být zaměřeny na známé spisovatele.

11. Máš nějaký nápad na změnu, který bys chtěl/a knihovně vzkázat?

Děti zde konstatovaly, že jsou se svitavskou knihovnou víceméně spokojeny a líbí se jim zde, přesto se našlo několik nápadů. K zútulnění prostředí dětského oddělení by podle nich přispělo více květin.

Některé děti by si přály zavést pevný čas, který může každý čtenář trávit u počítače, aby nedocházelo k omezování ostatních.

Dalším uvedeným nápadem je naistalování televize nebo dataprojektoru, na kterých by knihovnice mohly dětem na požádání pouštět krátké pohádky či filmy. V návazné konzultaci s paní ředitelkou jsem zjistila, že knihovna dataprojektor vlastní a promítání dětem je tedy reálné. Určitě splnitelným přáním je i pořádání většího množství soutěží a her.

9 Závěr

Současnou etapu knihovnictví ve Svitavách můžeme nazvat obdobím rozmachu, a to díky přesídlení knihovny do nových prostor, které jsou co do velikosti a kvality vybavení nesrovnatelné s těmi předchozími. Teprve v současnosti navíc knihovna mohla plně využít svých dobrých vztahů s ostatními kulturními a vzdělávacími institucemi ve městě a začít pořádat nejen pro své čtenářům zajímavé akce. Knihovna se zaměřuje především na aktivity pro dětské čtenáře, pro které připravuje soutěže a zapojuje je do celostátních akcí. Pro dospělé knihovna pořádá nejrozumnější kulturní či vzdělávací pořady. Vysokou úroveň knihovny zaručují také její pracovníci, ať již svými odbornými znalostmi nebo jen příjemným chováním k uživatelům.

Cílem knihovny je poskytovat své služby co nejširšímu spektru uživatelů. Dále se snaží podporovat čtenářství jako kvalitní volnočasovou aktivitu.

Vzhledem k tomu, že svitavská knihovna prošla nedávno zcela zásadní proměnou, nedají se v dohledné době očekávat nějaké zásadní inovace. Knihovna se spíše zaměří na co nejkvalitněji poskytované služby a udržení stávajícího standardu knižního fondu a technického vybavení.

Cílem bakalářské práce bylo popsat dějiny města Svitavy a vývoj knihovnictví ve Svitavách a podrobně zmapovat současný stav Městské knihovny ve Svitavách. Práce se zaměřila především na služby poskytované knihovnou a dále na aktivity a akce pořádané pro veřejnost. Doufám, že přínosné budou i dva dotazníky, které využije i knihovna pro zpětnou vazbu s uživateli. Cíl práce se, dle mého názoru, podařilo splnit v rozsahu stanoveném pro závěrečnou práci bakalářského studia.

Seznam použité literatury

- BERTRAND, Anne-Marie. 2002. Knihovna, veřejná služba a místo pro všechny. In *Knihovny současnosti 2002*. Brno : SDRUK, 2002. ISBN 80-86249-18-2.
- CEJPEK, Jiří; ČINČERA, Jan; HLAVÁČEK, Ivan; KNEIDL, Pravoslav. *Dějiny knihoven a knihovnictví*. 2., doplněné vyd. 2002. ISBN 80-246-0323-3
- Co najdete ve Fabrice. 2010. In Multifunkční vzdělávací, komunitní a kulturní centrum Fabrika [online]. Svitavy : Multifunkční vzdělávací, komunitní a kulturní centrum Fabrika [cit.2010-10-26]. Dostupné na WWW: <<http://www.fabrikasvitavy.eu/clanek/co-najdete-ve-fabrice/1-1/>>.
- ČESKO. 2001. Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5683-5688. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb098-01.pdf>>.
- Historie města (Česko, Městský úřad Svitavy). 2010. In *Městský úřad Svitavy* [online]. Svitavy : Městský úřad Svitavy [cit. 2010-11-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.svitavy.cz/>>.
- HOUŠKOVÁ, Zlata. 2004. Komunitní role veřejných knihoven. *Ikaros* [online]. 2004, roč. 8, č. 4 [cit. 2010-11-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200403020>>. ISSN 1212-5075.
- JANDOVÁ, Andrea. *Vývoj, současný stav a perspektivy Městské knihovny Karlovy Vary*[*Development, Present Condition And Prospects of Karlovy Vary Public Library*]. Praha, 2009-04-19. 41 s., 28 s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Milena Černá.
- JEŽKOVÁ, Zuzana. 2004. Komunitní role knihoven. *Knihovnický zpravodaj Vysočina* [online]. 2004, roč. 4, č. 2 [cit. 2010-10-019]. Dostupné na WWW: <http://www.knihzdar.cz/kzv/2004-02/jezkova_komunitniroleknih.htm>. ISSN 1213-8231.

- Městská knihovna (Svitavy, Česko). *Městská knihovna ve Svitavách* [online]. Svitavy : Městská knihovna ve Svitavách, c1997-2010 [cit. 2010-11-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Aktuality* [online]. Svitavy : Městská knihovna ve Svitavách [cit.2010-29-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/index.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Ceník placených služeb a sankční poplatky* [online]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy : Městská knihovna ve Svitavách [cit.2010-26-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/cenik.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Nabídka pro školy* [online]. Svitavy : Městská knihovna ve Svitavách [cit.2010-29-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/detske/nabidka.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Stručná historie*. [cit. 2010-10-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/historie.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Česko, Svitavy). *Regionální funkce*. [cit. 2010-10-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/historie.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Výpůjční řád Městské knihovny ve Svitavách* [online]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy : Městská knihovna ve Svitavách [cit.2010-26-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.booksy.cz/rad.html>>.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2010a *Základní statistické ukazatele Městské knihovny ve Svitavách* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2010, 2 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2010b. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách za rok 2009* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2010, 12 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2009. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách za rok 2008* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2009, 14 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2008b. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách za rok 2007* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2008, 13 s.

- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2008b. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách za rok 2007* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2008, 13 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2007. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách za rok 2006* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2007, 11 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2006. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách : září 2005 – prosinec 2005* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2006, 5 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2005. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách : září 2004 – srpen 2005* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2005, 10 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2004. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách : září 2003 – srpen 2004* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2004, 11 s.
- Městská knihovna ve Svitavách (Svitavy, Česko). 2003. *Zpráva o činnosti Městské knihovny ve Svitavách : leden 2003 – srpen 2003* [interní materiál]. Zpracovala Milada Vacková. Svitavy, 2003, 7 s.
- Městské muzeum a galerie ve Svitavách (Svitavy, Česko). *Ottendorferova knihovna* [online]. Svitavy : Městské muzeum a galerie ve Svitavách [cit. 2010-11-11]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum.svitavy.cz/knihovny/ottendorferova-knihovna/42-1/>.
- *SKIP : Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky*. 2010. [online]. SKIP, 2010 [cit. 2010-11-12]. Dostupný z WWW: <http://skip.nkp.cz/akcPrehl.htm>.
- SOUDKOVÁ, Jindřiška. 2008. Celé Česko čte dětem. *Lucerna : svitavský kulturní kalendář*, 2008, říjen 2008, s. 3.
- SROVNALOVÁ, Alena. *Komunitní knihovna 21. století*. Praha, 2004. 120 s., 8 s. příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2004. Vedoucí diplomové práce PhDr. Milena Černá.
- ŠEVČÍKOVÁ, Veronika. *Regionální funkce Krajské knihovny v Pardubicích v rámci kraje* [Regional function of the Regional Library in Pardubice in the

region]. Praha, 2008. 50 s., ix s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Milena Černá.

- ŠTĚRBA, Vlastimil. Valentin Oswald Ottendorfer : 1826 – 1900. Svitavy : Městské muzeum a galerie ve Svitavách, 2000. 62 s.
- VACKOVÁ, Milada. 2007. Fabrika se představuje : městská knihovna ve Svitavách. *Lucerna : svitavský kulturní kalendář*, 2007, únor 2007, s. 1-3.
- VACKOVÁ, Milada. 2008. Seminář pracovníků dětských knihoven. *Lucerna : svitavský kulturní kalendář*, 2008, prosinec 2008, s. 3.
- VACKOVÁ, Milada. 2010. *Vzdělávání pracovníků MěK ve Svitavách* [online]. Message to: Zdena TŮMOVÁ. 2010-11-29 [2010-12-06]. Osobní komunikace.
- VAŘEKA, Kamil. 2008. Stará průmyslová budova ožila. *Naše město : svitavský kulturní a informační měsíčník*, 2008, květen 2008, s. 1-8.
- *VISK : veřejné informační služby knihoven : program ministerstva kultury* [online]. 2005. Praha : Národní knihovna České republiky, 2005 [cit. 2010-10-22]. Dostupné na WWW: <<http://visk.nkp.cz/>>.